

„BEVKOM”

Nemzetközi tanulmányok és Politikatudományok BA képzések

McLuhan és a média

9. lecke

Tanulási útmutató

- Lecke hossza: **9** dia
- Tartalom:
 - a technológiai determinizmus
 - a média maga az üzenet
 - a médiumok korszakai
 - a globális falu és a médiumok fajtái
- Áttekintésre szánt javasolt minimum időtartam: 20 perc
- Tanulásra szánt javasolt minimum időtartam: 2 óra
- A tananyag elsajátítását név- és fogalomtár segíti, emellett feladattár és önellenőrző kérdések egészítik ki ezt a leckét. Az óravázlat rámutat az előadáson elhangzott további témákra.
- A feladattár elsajátítására szánt javasolt minimum időtartam: **1** óra

A technológiai determinizmus

Marshall McLuhan (1911-1980)

Az ún. Torontói Iskola legnevesebb alakja, Harold Innis tanítványa (Innis a politikai közgazdaság professzora volt)

Technológiai determinizmust képviselt:

Az ember újabb és újabb médiumokat hoz létre, azok már-már a szerveivé válnak, nem tudja elképzelni életét nélkülük

Nyilvánvaló túlzás, mégis az egyik legnagyobb hatású kutatója a területnek

A média maga az üzenet

McLuhantól az egyik legtöbbet idézett mondat így szól:

- „**The medium is the message**” azaz a média nem más mint az üzenet
- A mondat magyarázata azonban már nem ennyire egyértelmű: alapvetően arra utal, hogy a média beépül, azaz jelen van minden üzenetben.
 - Pl. Ha olvassuk az üzentet, akkor a nyomtatott/írott média jellegzetességei alapján szerzünk információt (nincs vagy korlátozott az audió vagy videó üzenetátadás). Jellemzően a szemünket használjuk (hacsak nem Braille-olvasással dolgozzuk fel a szöveget), az értelmezés érdekében lehetőségünk van többször is elolvasni/értelmezni az üzenetet stb.

A mondat három lehetséges (további) értelme a következő:

- a.) **Medium is the message** (médium az üzenet: nyelv, szavak üzenetet hoznak létre – *ahogyan az villanyégő fényt hoz létre*)
- b.) Medium is the **massage** (médium a masszázs: médium *testi állapotváltozást* is eredményez, az üzenet valamilyen biológiai/individuális/társadalmi válaszreakciót képes kiváltani)
- c.) Medium is the **mass-age** (médium a *tömegkor*: azaz a kor, amikor felértékelődik a médium szerepe, hiszen a világról szóló információk legnagyobb részét innen szerezzük)

A médiumok korszakai

- A **médiumok maguk** jóval nagyobb hatással voltak az emberiségre, mint az a tartalom amit közöltek.
- McLuhan az ősközösségektől tekintette át az uralkodó médiumokat.*
- Az osztályozás szempontja: melyik érzékszervünk volt meghatározó a kommunikációs eszközök használatában.
- Eredetileg öt kort állapított meg, az utókor ezt kibővíti.

*Az egyik első szerző, aki elválasztja a kódexeket a nyomdagépeken készült könyvektől (a Gutenberg-galaxistól)

Korszakok

1. az **őstörzsek kora**, avagy szaglás, érzés, tapintás, tehát az alapvető érzékszervekkel kapcsolatba hozható – írásbeliség előtti időszak. Újabb médiumok megjelenésével ezek a médiumok háttérbe szorultak (már nem szagolgatjuk egymást, ha nem muszáj!).
2. **orális kultúra kora**, ami átfedést mutat az első és a következő korról is. A médium a beszéd, az üzenetátadást a beszéd sajátosságai határozzák meg. Pl. *közvetlenség* (jelenlét) szükséges ahhoz, hogy hozzászóljunk.

3. **írásos kultúra**, amikor a közvetlenség háttérbe szorul. Előnyei: nem kell jelen lenni pl. a népgyűlésen, üzenetünk írásban is elküldhető; értesülhetünk olyan dolgokról, melyeknél nem voltunk ott; az írott szövegek visszakereshetőek.

- Megteremtődik a matematikai logika fejlődésének lehetősége
- Mivel az írás lineáris, ezért az emberi gondolkodás is ilyenné válik (amíg pl. az orális időszakban lehetett csapongani, addig az írásosban ez zavaró)

4. **Gutenberg-galaxis**, a nyomtatás kialakítja a nemzeti nyelvet a helyi nyelvvel szemben, így aktívan részt vállal a modern nemzetek létrejöttében → nacionalizmus. Óriási tömegekhez lehet szólni vele, végtelen számban előállítható.

- A szem (vizualitás) válik fontossá
- Tovább fejlődik – uniformalizálódik – a lineáris logika

5. retribunizált társadalom, amit tiszteletből **McLuhan-galaxis**nak nevezett el az utókor. Újra a közvetlenség kerül előtérbe (tanúk). Az orális kultúra keveredik a Gutenberg-galaxissal és így leszünk fogyasztói a filmművészetnek, leszünk tanúi nemzetközi eseményeknek.

6. **Castells-galaxis**, amit az utókor illesztett a McLuhan-galaxis után a totális közvetlenségről szól és mindarról, amit az újmédia kapcsán már **Tárgyaltunk**.

A globális falu és a médiumok fajtái

A globális falu

Gondolatok a [McLuhan galaxisról](#):

- 1960-as évekre válik észrevehetővé (a televíziókészülékek elterjedésével), a számítógépek teszik tapinthatóvá az 1990-es években
 - lerövidül a reakcióidő – azonnali visszacsatolás lehetősége
 - a technikai eszközök kiterjesztik az egyén fizikai képességeit, befolyásolják az érzékszervek használati arányát

Globális faluban élünk:

- az elektronikus média megjelenésével a társadalom újrastrukturálódik
- totális involváltság világa, mindenki részt vesz mindenki életében
- idő, tér kiküszöbölődik, egyidejűség

Médiumok fajtái: forró és hideg

A médiumok legfontosabb jellemzője, hogy mekkora részvételt követelnek meg a használóiktól:

forró (hot) médiumok:

- csak egyetlen érzékszervre hatnak
- nem vonják be az embert a kommunikációba
- általában vizuálisak; általában elkülönített és egységes képet közvetítünk általa

hideg (cool) médiumok:

- vagy nem csak egy érzékszervre hatnak
- vagy nem adnak elég információt
- ezáltal az ember bevonódik a kommunikációba

**JELEN TANANYAG A SZEGEDI
TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT
AZ EURÓPAI UNIÓ
TÁMOGATÁSÁVAL. PROJEKT
AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-
00014**

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE